

نقش ابن هیثم دانشمند ایرانی اسلامی در پیشبرد علوم تجربی

اله کرم مرعشی نسب^۱، مرتضی مرعشی نسب^۲

(۱) مدرسه امام هادی بردپهن زیلایی یاسوج

(۲) مدرسه شهید آزاد فرگردنگاه لوداب

چکیده: *ابن هیثم، ابوعلی حسن (محمد؟) بن حسن (حسین؟) بن هیثم مهندس اهوازی، نامور به ابن هیثم (۳۵۴-۴۳۰) که در باختر در نوشته‌های لاتینی سده‌های میانه به آونتان یا آوناتهان و بیشتر به آلهازن (Alhazen) شناخته می‌شود، از دانشمندان سرشناس ایرانی، اولین دانشمند فیزیک نور در جهان است، که در زمینه شناخت نور و قانون‌های شکست و بازتاب آن نقش مهمی ایفا کرده‌است. شرح اصول اتافک تاریک و اختراع ذره‌بین از کارهای برجسته ابن دانشمند ایرانی و مسلمان است که منجر به ساخت دوربین عکاسی گردید. به دید برخی پژوهشگران او نخستین دانشمند جهان است که سرعت صوت را محاسبه کرده است. او با معیارهای متعارف اندازه‌گیری در زمان خود، که واحد ذرع بود، سرعت نور و دور کره زمین را اندازه گرفت. وی نخستین کسی است که به بررسی ویژگی‌های نور پرداخت.*

کلمات کلیدی: ابن هیثم، ابن هیثم و نور، ابن هیثم و نجوم و ابن هیثم و ذره بین

کد مقاله: ۰۲۲

مالک تاسایی یکی از ریش سفیدان منطقه خروسی و عدم فرصت برای گفتگو با ابو خلدون یکی از ساکنان شریف کتعبده و دیگر دوستان این نوشتار را غم ناک کرد امید است که در چاپ‌های بعدی بتوان مطالب غنی تر در خور منطقه کت عبدالله نوشت، اما با این حال فرصت کمی که داشتم را مغتنم شمرده و به منابع دم دست رجوع کردم، با اندکی پرسش درباره تاریخ و فرهنگ کت عبدالله و شخصیت‌های سرشناس با شخصیت بزرگی آشنا شدم. بیگانگی با تاریخ و فراموشی تاریخی همواره یکی از بزرگترین معضلات هر قوم و ملتی است. در این یادداشت تصمیم بر آن است که یکی از بزرگان و شخصیت‌های برجسته را معرفی کنم. این شخصیت کسی نیست جز ابن هیثم. یکی از بزرگان بشریت و افتخارات فرهنگ اسلامی، به گفته برخی صاحب نظران اهوازی ابن هیثم از اهالی منطقه کت عبدالله کنونی بود. ابن هیثم، ابو علی حسن (محمد) بن حسن (حسین) معروف به ابن هیثم ۳۵۴-۴۳۰ که در غرب در آثار لاتینی سده‌های میانه به آونتان یا آوناتهان و بیشتر به آلهازن شناخته می‌شود، دانشمندان سرشناس عرب ایرانی که در زمینه شناخت نور و قوانین شکست و بازتاب آن نقشی مهمی ایفا کرده‌است. شرح اصول تاریک خانه و اختراع ذره بین از کارهای برجسته ابن دانشمند مسلمان است، به دید برخی پژوهشگران او نخستین دانشمند جهان است که سرعت صوت را محاسبه کرده‌است. او با

۱. مقدمه

همواره در فرهنگ خود زیستن و به فرهنگ دیگری نگریستن ما را به سمت مطالعه فرهنگ‌های نزدیکمان واداشته است، برای سخن گفتن از کت عبدالله و یا هر محله دیگر، فارغ از باریک شدن بر سایر آئین‌های قدیمی این منطقه منجمله آداب و رسوم زایش، ختنه کردن، فرهنگ نامگذاری، آداب ازدواج، سوگواری‌ها و خاکسپاری و ... مستلزم اشاره به تاریخ شفاهی و مباحث نوستالوژیک و اشاره به شخصیت‌های برجسته و تاثیر گذار آن محله یا منطقه داریم. کت عبدالله با وجود غنی بودن در حوزه فرهنگ و ادبیات و شعر و دارا بودن گروه‌های فرهنگی ورزشی متعدد، داستان نویسان برجسته و علمای برجسته‌ای همچون سید شجاع، سید ضیاء، سید کوثر و همچنین سید مسلم فاخر نزاری که ایشان دکترای خود را از دانشگاه سوربون فرانسه گرفته‌اند از مفاخر این منطقه هستند. ضیق وقت و دیگر مشکلات فرصت نوشتن از دیگر آثار و برجستگی‌های فرهنگی - هنری کت عبدالله را از ما گرفت، دریغ آمد که به قدم گاه دعبل خزاعی شاعر بزرگ امام رضا(ع) اشاره نکنم، اشاره به کت عبدالله که یک بندرگاه کنارش بود با نام اعمیره که یکی از بندرهای مهم کشور و استان به حساب می‌آمد. اشاره به فرهنگسرای کتعبده و رستوران قدیمی منطقه و همچنین نداشتن گپ و گفتگو با ابو